

УДК 332.1:338.43
JEL: Q10; Q17; Q18; R11
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-1-242-256>

СТРУКТУРНО-ДИНАМІЧНИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА У СВІТІ

© 2026 МАРУЩЕНКО О. О.

УДК 332.1:338.43
JEL: Q10; Q17; Q18; R11

Марущенко О. О. Структурно-динамічний регіональний аналіз розвитку сільського господарства у світі

Метою статті є проведення структурно-динамічного регіонального аналізу розвитку сільського господарства у світі. За даними FAO та World Bank оцінено динаміку світової структури земель сільськогосподарського призначення, динаміку світової та регіональної частки зайнятих у сільському господарстві в загальній зайнятості, динаміку світової та регіональної частки доданої вартості сільського господарства у ВВП, динаміку світової та регіональної частки сільського господарства у державних витратах; наведено країни-лідери за обсягом випуску, експорту, імпорту та ємності ринку продукції сільського господарства. Проведений структурно-динамічний регіональний аналіз розвитку світового сільськогосподарства показав суттєве зростання виробництва, торгівлі та розміру ринку, що супроводжується зниженням зайнятості в цьому секторі. Азія стала світовим лідером у розширенні виробництва та торгівлі продукцією сільського господарства, тоді як у Європі відбулося відносне скорочення. Урядова підтримка розвитку сільського господарства знизилася в усіх регіонах, за винятком Азії. Аграрний сектор України у період 2000–2023 рр. демонстрував стійку позитивну динаміку за ключовими показниками розвитку, зокрема обсягами валового виробництва, експортним потенціалом і продуктивністю на душу населення. Останні десятиліття характеризуються суттєвими змінами у використанні сільськогосподарських земель, продуктивності галузі та міжнародній торгівлі. Зокрема, спостерігається зростання валової продукції сільського господарства, що супроводжується зменшенням частки зайнятих у цьому секторі, особливо в регіонах з високим рівнем економічного розвитку. Ці тенденції підкреслюють важливість технологічних інновацій та переходу до інтенсивних методів ведення господарства. Проведений аналіз дозволив виявити низку ключових тенденцій, що мають важливе значення для формування глобальної та національної аграрної політики.

Ключові слова: агросектор, структурно-динамічний аналіз, напрями розвитку, аграрна політика, структурні трансформації, додана вартість, експорт-імпорт, ємність ринку.

Рис.: 3. Табл.: 17. Бібл.: 14.

Марущенко Олександр Олександрович – аспірант, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)
E-mail: aleksandr.marushenko77@gmail.com

UDC 332.1:338.43
JEL: Q10; Q17; Q18; R11

Marushchenko O. O. The Structural-Dynamic Regional Analysis of Agricultural Development in the World

The aim of the article is to conduct a structural-dynamic regional analysis of agricultural development in the world. Based on FAO and World Bank data, the dynamics of the global structure of agricultural land, the global and regional share of those employed in agriculture in total employment, the global and regional share of agriculture's added value in GDP, and the global and regional share of agriculture in government expenditures were assessed; the leading countries in terms of output, export, import, and market capacity of agricultural products are presented. The conducted structural-dynamic regional analysis of global agricultural development showed a significant increase in production, trade, and market size, accompanied by a decrease in employment in this sector. Asia has become a global leader in the expansion of agricultural production and trade, while Europe has experienced a relative decline. Government support for agricultural development has decreased in all regions, except Asia. Ukraine's agrarian sector during the period 2000–2023 showed a steady positive trend in key development indicators, including gross production volumes, export potential, and per capita productivity. The past decades have been marked by significant changes in the use of agricultural land, sector productivity, and international trade. Notably, there has been an increase in gross agricultural output, accompanied by a reduction in the share of the population employed in this sector, especially in regions with high levels of economic development. These trends underscore the importance of technological innovations and the shift toward intensive farming methods. The conducted analysis allowed for the identification of a number of key trends that are significant for shaping global and national agrarian policy.

Keywords: agrarian sector, structural-dynamic analysis, development directions, agrarian policy, structural transformations, added value, export-import, market capacity.

Fig.: 3. Tabl.: 17. Bibl.: 14.

Marushchenko Olexandr O. – Postgraduate Student, Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)
E-mail: aleksandr.marushenko77@gmail.com

Сільське господарство як одна з базових галузей економіки відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки, зайнятості населення та формуванні валового внутрішнього продукту багатьох країн світу. Сьогодні в умовах зростаючої глобалізації, кліматичних змін і необхідності сталого розвитку аграрний сектор зазнає значних структурних трансформацій.

Дослідженням різних аспектів розвитку та функціонування аграрного сектора присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, аналізу та вирішенню багатьох проблем аграрного сектора економіки України приділяли увагу у своїх наукових працях В. Вакуленко, Е. Вибір, В. Головаченко, С. Заїка, С. Качула, В. Ковтун, Н. Ліба, О. Н. Мірзаєв, О. Нагієв, Сущенко О., В. Тимкован В. та ін. [1–7].

Оцінка сучасного стану та визначення перспектив розвитку сільського господарства України та країн світу є предметом уваги багатьох вчених. Зокрема, у праці О. Полякової та В. Хаустової [8] визначено тенденції розвитку сільських територій та агропромислового комплексу у країнах ЄС і України. Ю. Данько, А. Хвостіков, О. Какісько [9] здійснили аналіз світових аграрних ринків, оцінили перспективи їх розвитку та обґрунтували напрями посилення позиції України на них. Метою статті Н. Прокопенко [10] є дослідження ролі аграрного сектора в глобальній економіці з погляду викликів та можливостей в умовах сучасних економічних трансформацій. М. Негрей та О. Трофімцева [11] дослідили місце аграрного сектора України на світовому аграрному ринку.

Авторами було проаналізовано структуру експорту та імпорту сільськогосподарської продукції та досліджено їх динаміку і причини негативної зміни. У роботах проведено аналіз стану та визначено перспективи розвитку сільського господарства України.

Попри широкий спектр наукових досліджень у сфері оцінки стану та тенденцій розвитку сільського господарства країни, недостатньо дослідженими є структурно-динамічні процеси в аграрному секторі в регіональному вимірі.

Метою статті є проведення структурно-динамічного регіонального аналізу розвитку сільського господарства у світі.

Останні десятиліття характеризуються суттєвими змінами у використанні сільськогосподарських земель, продуктивності галузі та міжнародній торгівлі. Зокрема, спостерігається зростання валової продукції сільського господарства, що супроводжується зменшенням частки зайнятих у цьому секторі, особливо в регіонах з високим рівнем

економічного розвитку. Ці тенденції підкреслюють важливість технологічних інновацій та переходу до інтенсивних методів ведення господарства.

На рис. 1 наведено динаміку світової структури земель сільськогосподарського призначення у 2000 – 2022 рр., за даними FAO та World Bank [12–14].

Як видно з рис. 1, у світі з 2000 р. по 2022 р. частка сільськогосподарських земель в загальній земельній площі знизилася на 0,73 %, й становила 36,74 %, частка площі ріллі в сільгоспугіддях у світі зросла на 1,05 %, й становила 28,94 %, а частка постійних луків та пасовищ у сільгоспугіддях у світі знизилася на 2,28 % й становила 67,09 %. У світовій регіональній структурі земель сільськогосподарського призначення у період з 2000 по 2022 рр. суттєвих змін не відбувалося. У 2022 р. дещо зросла частка Африки (до 2,2 %) та знизилася частка Австралії та Нової Зеландії (до 1,8 %).

Динаміку структури земель сільськогосподарського призначення у 2010–2022 рр. за регіонами світу наведено у табл. 1.

Як видно з табл. 1 зростання частки сільськогосподарських земель у загальній земельній площі у 2000–2022 рр. відбулося лише в Африці (на 2,49 %), в інших регіонах відбулося зниження частки, найбільше – 11,96 % в Австралії та Новій Зеландії. Зростання частки ріллі в сільгоспугіддях у 2000 – 2022 рр. відбулося в Південній Америці (на 6,26 %), Африці (на 3,40 %), Австралії та Новій Зеландії (3,41 %), а скорочення – Північній Америці (на 5,04 %) та Азії (на 0,98 %). Зростання частки постійних луків та пасовищ в сільгоспугіддях у 2000 – 2022 рр. відбулося у Північній Америці (на 4,92 %) та інших територіях (на 0,29 %), а скорочення – Південній Америці (на 6,51 %), Африці (на 4,71 %), Австралії та Новій Зеландії (на 3,46 %).

У табл. 2 наведено динаміку світової та регіональної частки зайнятих в сільському господарстві в загальній зайнятості у 2000–2022 рр. [12].

З табл. 2 видно, що у 2000–2022 рр. відбулося зниження частки зайнятих в сільському господарстві як у світі, так й у регіонах. Частка зайнятих в сільському господарстві у світі знизилася 39,69 % до 26,21 %, або на 13,48 %. Найбільше зниження частки зайнятих в сільському господарстві за регіонами у досліджуваному періоді спостерігалось в Азії – на 19,68 % та Африці – на 10,01 %. Незважаючи на значне зниження частки зайнятих в сільському господарстві, Африка та Азія залишаються регіонами із найвищою часткою аграрної зайнятості – 47,80 % та 28,75 % відповідно. Європа, Північна та Південна Америка, Австралія та Нова

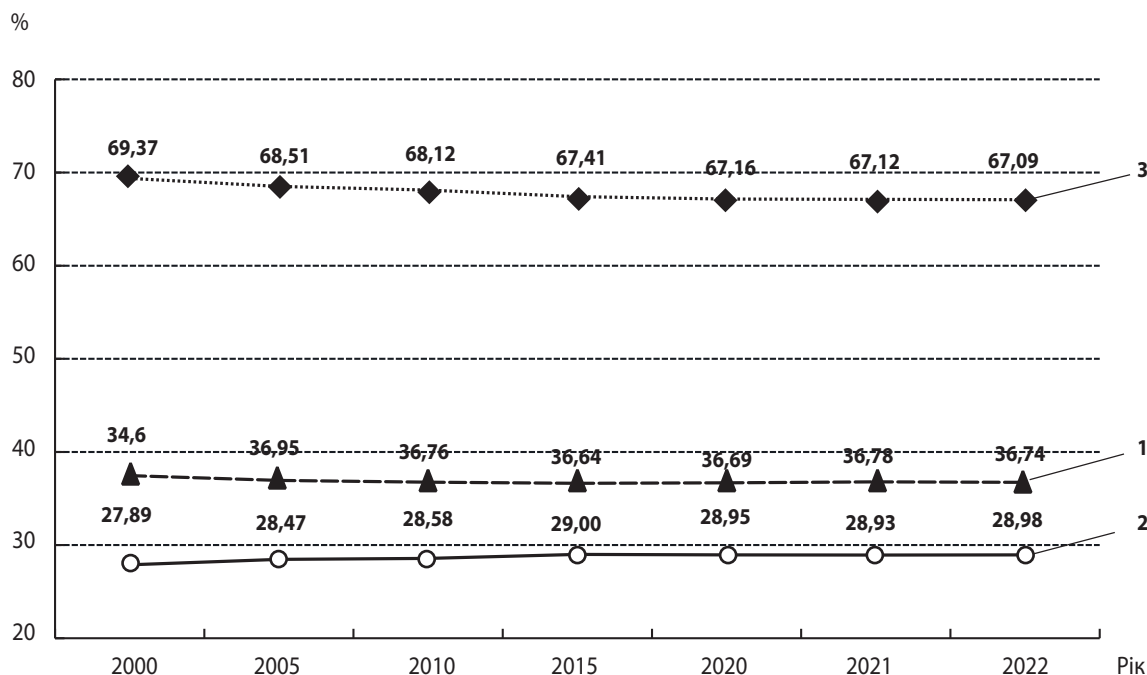

Рис. 1. Динаміка світової структури земель сільськогосподарського призначення у 2010–2022 рр.:

1 – частка сільськогосподарських земель в загальній земельній площі;

2 – частка площі ріллі в сільгоспугіддях; 3 – частка постійних луків та пасовищ у сільгоспугіддях

Джерело: складено автором за даними [12–14].

Таблиця 1

**Динаміка структури земель сільськогосподарського призначення у 2010–2022 рр.
за регіонами світу, %**

Регіон	Рік				Зміна у 2000–2022 рр.
	2000	2010	2020	2022	
1	2	3	4	5	6
<i>Частка сільськогосподарських земель в загальній земельній площі</i>					
Африка	36,72	37,99	39,07	39,21	2,49
Північна Америка	25,67	25,45	25,48	25,60	-0,07
Південна Америка	30,85	30,82	30,01	29,62	-1,24
Азія	53,95	53,19	53,38	53,34	-0,61
Європа	21,89	21,13	20,80	20,76	-1,13
Австралія та Нова Зеландія	58,88	48,80	46,00	46,92	-11,96
Інші території	43,05	41,61	40,29	39,96	-3,09
Світ	37,46	36,76	36,69	36,74	-0,73
<i>Частка площі ріллі в сільгоспугіддях</i>					
Африка	18,73	20,47	22,04	22,14	3,40
Північна Америка	45,48	42,30	40,70	40,44	-5,04
Південна Америка	17,45	20,57	23,10	23,71	6,26
Азія	29,70	29,64	28,79	28,72	-0,98
Європа	59,26	58,73	59,32	59,37	0,11
Австралія та Нова Зеландія	5,10	6,73	8,52	8,52	3,41
Інші території	25,29	25,85	24,14	23,50	-1,79
Світ	27,89	28,58	28,95	28,94	1,05

1	2	3	4	5	6
<i>Частка постійних луків та пасовищ у сільгоспугіддях</i>					
Африка	78,73	76,60	74,27	74,02	-4,71
Північна Америка	53,94	57,07	58,60	58,86	4,92
Південна Америка	79,59	76,21	73,74	73,07	-6,51
Азія	66,53	65,45	65,26	65,23	-1,30
Європа	37,31	37,95	37,35	37,26	-0,05
Австралія та Нова Зеландія	94,82	93,16	91,37	91,36	-3,46
Інші території	69,68	68,43	69,51	69,97	0,29
Світ	69,37	68,12	67,16	67,09	-2,28

Джерело: складено автором за даними [12–14].

Таблиця 2

**Динаміка світової і регіональної частки зайнятих в сільському господарстві
в загальній зайнятості у 2000–2022 рр., %**

Регіон	Рік				Зміна у 2000–2022 рр., %
	2000	2010	2020	2022	
Африка	57,81	52,71	48,76	47,80	-10,01
Північна Америка	2,29	1,75	1,73	1,58	-0,71
Південна Америка	18,32	14,62	13,92	12,46	-5,86
Азія	48,43	38,46	29,57	28,75	-19,68
Європа	11,01	7,12	5,52	5,17	-5,84
Австралія та Нова Зеландія	5,51	3,83	3,34	2,87	-2,64
Світ	39,69	32,66	26,95	26,21	-13,48

Джерело: складено автором за даними [12].

Зеландія демонстрували нижчий рівень частки зайнятих в сільському господарстві від 1,58 % до 12,46 % у 2022 р.

У табл. 3 наведено країни з найбільшою часткою зайнятих в сільському господарстві у загальній зайнятості у 2000–2022 рр.

З табл. 3 видно, що країни з найвищою аграрною зайнятістю – це переважно африканські держави (Бурунді, Чад, Нігер) та азійські (Лаос). У період з 2000 р. по 2023 р. рівень частки зайнятих у сільському господарстві у країнах з її найвищою часткою дещо знизився, але залишається досить високим (менше 65 %). Україна має значно нижчу частку зайнятих у сільському господарстві у загальній зайнятості.

У табл. 4 наведено динаміку світової та регіональної частки доданої вартості сільського господарства у ВВП у 2001–2023 рр. [12].

З табл. 4 видно, що у 2001–2023 рр. частка доданої вартості сільського господарства у ВВП у світі зросла з 3,21 % до 4,29 %, або на 1,08 %. Най-

більше зростання частки доданої вартості сільського господарства у ВВП за період, що аналізувався, відбулося у Африці (на 2,42 %) та Південній Америці (на 1,82 %). У Європі, Австралії та Новій Зеландії відбулося зниження частки доданої вартості сільського господарства у ВВП на 0,31 % та 1,88 % відповідно.

У табл. 5 наведено країни з найбільшою часткою доданої вартості сільського господарства у ВВП у 2001–2023 рр.

З табл. 5 видно, що до країн з найвищою часткою доданої вартості сільського господарства у ВВП належать переважно країни Африки (Ліберія, Малі, Ефіопія, Чад, Бурунді) та Азії (М'янма, Непал, Киргизстан, Камбоджа, Лаос). У 2001 р. перше місце займала М'янма (57,07 %), тоді як у 2023 р. – Ліберія (65,02 %). У період з 2000 р. по 2023 р частка аграрного сектора в Україні знизилася з 13,98 % до 7,10 %, або на 6,88 %.

У табл. 6 наведено динаміку світової та регіональної частки сільського господарства у державних витратах у 2001–2023 рр. [12].

Таблиця 3

Країни з найбільшою часткою зайнятих в сільському господарстві у загальній зайнятості у 2000–2022 рр.

2000 р.		2022 р.	
Країна	%	Країна	%
Бурунді	91,9	Бурунді	85,1
Руанда	88,9	Буркіна-Фасо	74,2
Буркіна-Фасо	85,4	Нігер	70,9
Танзанія	83,0	ЦАР	70,8
Мозамбік	82,4	Мозамбік	70,1
Лаос	81,8	Мадагаскар	70,1
Чад	81,6	Лаос	69,6
Нігер	79,0	Чад	69,2
Мадагаскар	78,7	Малі	68,0
Ефіопія	76,6	Уганда	66,3
Довідково: Україна	22,3	Довідково: Україна (2021 р.)	15,1

Джерело: складено автором за даними [12].

Таблиця 4

Динаміка світової та регіональної частки доданої вартості сільського господарства у ВВП у 2001–2023 рр., %

Регіон	Рік				Зміна у 2001-2023 рр., %
	2001	2010	2020	2023	
Африка	13,87	13,87	16,56	16,29	2,42
Північна Америка	1,02	1,01	0,83	1,11	0,09
Південна Америка	5,28	5,08	6,32	7,1	1,82
Азія	6,17	7,06	7,52	7,3	1,13
Європа	2,12	1,71	1,76	1,81	-0,31
Австралія та Нова Зеландія	4,44	2,73	2,74	2,56	-1,88
Світ	3,21	3,82	4,32	4,29	1,08

Джерело: складено автором за даними [12].

Таблиця 5

Країни з найбільшою часткою доданої вартості сільського господарства у ВВП у 2001–2023 рр.

2001 р.		2023 р.	
Країна	%	Країна	%
М'янма	57,07	Ліберія	65,02
Ефіопія	43,39	Малі	36,91
Малаві	38,84	Ефіопія	35,79
Непал	35,25	Афганістан	34,50
Киргизстан	34,53	Чад	34,05
Камбоджа	34,32	Бурунді	29,84
Конго	32,87	Гвінея	28,64
Малі	32,33	Руанда	27,07
Лаос	31,36	Танзанія	25,52
Мадагаскар	29,95	Бенін	25,40
Довідково: Україна	13,98	Довідково: Україна	7,10

Джерело: складено автором за даними [12–14].

Таблиця 6

Динаміка світової та регіональної частки сільського господарства у державних витратах у 2001–2023 рр., %

Регіон	Рік				Зміна у 2001–2023 рр., %
	2001	2010	2020	2023	
Африка	3,9	2,46	2,17	2,77	-1,13
Північна Америка	1,06	0,56	0,69	0,43	-0,63
Південна Америка	1,77	1,35	0,79	0,99	-0,78
Азія	3,07	4,69	4,71	4,61	1,54
Європа	1,05	0,84	0,63	0,65	-0,40
Австралія та Нова Зеландія	1,49	1,08	0,53	0,68	-0,81
Світ	1,65	1,81	1,96	1,85	0,20

Джерело: складено автором за даними [12].

З табл. 6 видно, що у 2001–2023 рр. частка сільського господарства у державних витратах у світі зросла з 1,65 % до 1,85 %, або на 0,2 %. За регіонами світу зростання частки сільського господарства у державних витратах за аналізований період відбулося лише в Азії (на 1,54 %). Найбільше зниження частки сільського господарства у державних витратах у 2001–2023 рр. відбулося у Африці (на 1,13 %), Австралії та Новій Зеландії (на 0,81 %), Південній (на 0,78 %) та Північній (на 0,63 %) Америці.

У табл. 7 наведено країни з найбільшою часткою сільського господарства у державних витратах у 2001–2023 рр.

Як видно з табл. 7, у 2023 р. у країнах світу загальний рівень частки сільського господарства у державних витратах знизився (менше 9,0 %) у порівнянні з 2021 р. (більше 14,0 %). У 2023 р. найвищий рівень частки сільського господарства у державних витратах був у Новій Каледонії (8,92 %), Бутану (8,86 %) та Танзанії (8,44 %), також високий рівень спостерігався у Китаї (6,60 %). Україна мала низький рівень частки сільського господарства у державних витратах як у 2001 р. (1,41 %), так й у 2023 р. (0,20 %).

На рис. 2 наведено динаміку світової валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2014–2016 рр.) на душу населення у 2000–2023 рр. [12].

З рис. 2 видно, що у період з 2000 р. по 2023 р. в світі відбулося зростання валової продукції сільського господарства на душу населення з 425,0 дол. до 528,4 дол., або на 24,34 %, валова продукція рослинництва на душу населення зросла з 269,9 дол. до 341,6 дол., або на 26,58 %, валова продукція тваринництва на душу населення зросла з 155,1 дол. до 186,8 дол., або на 20,44 %.

Таблиця 7

Країни з найбільшою часткою сільського господарства у державних витратах у 2001–2023 рр.

2001 р.		2023 р.	
Країна	%	Країна	%
Малі	14,10	Нова Каледонія	8,92
Білорусь	11,27	Бутан	8,86
Туніс	9,87	Танзанія	8,44
Мадагаскар	9,75	Непал	7,07
Болівія	9,22	Бангладеш	6,96
Кабо-Верде	9,06	Китай	6,60
Сирія	7,78	Білорусь	6,44
Індія	7,66	ЦАР	6,15
Таїланд	7,56	Таїланд	5,85
Бутан	7,03	Сенегал	5,69
Довідково: Україна	1,41	Довідково: Україна	0,20

Джерело: складено автором за даними [12–14].

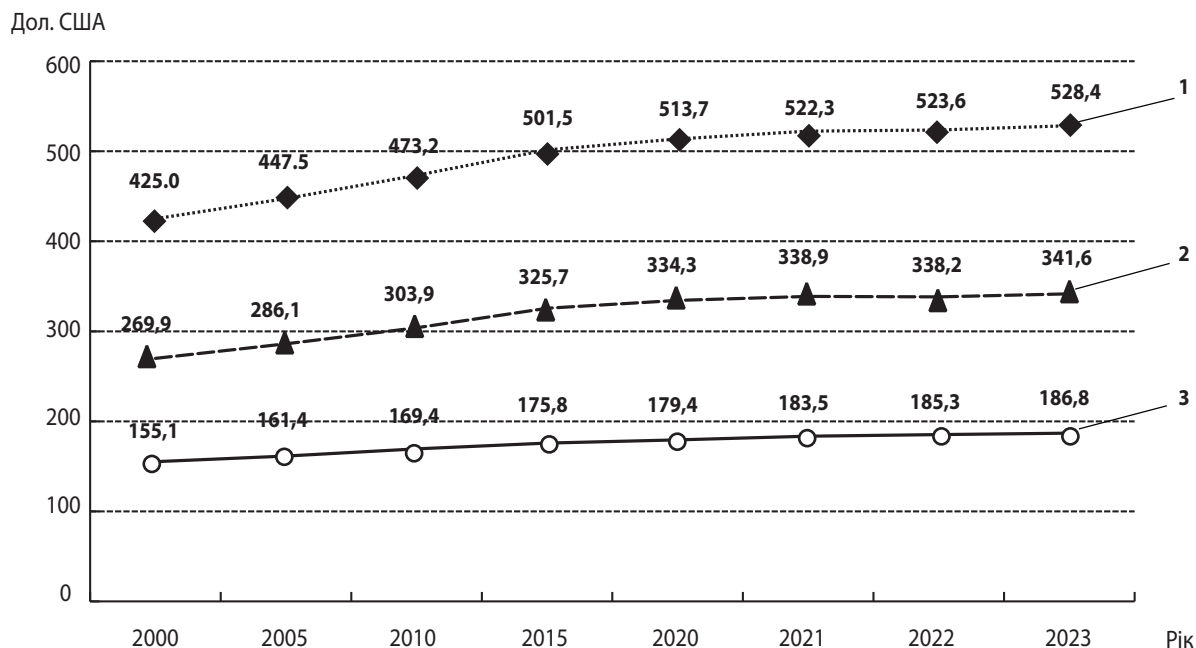

Рис. 2. Динаміка світової валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2014–2016 рр.) на душу населення у 2000–2023 рр.:

1 – валова продукція сільського господарства; 2 – валова продукція рослинництва; 3 – валова продукція тваринництва

Джерело: складено автором за даними [12].

Динаміку валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2014–2016 рр.) на душу населення у 2000–2023 рр. за регіонами світу наведено у табл. 8.

Як видно з табл. 8, зростання валової продукції сільського господарства на душу населення у 2000–2023 рр. відбулося у всіх регіонах, крім Австралії та Нової Зеландії. Найбільше зростання валової продукції сільського господарства на душу населення відбулося в Південній Америці (на 48,73 %) та Азії (на 43,57 %). Валова продукція рослинництва на душу населення у досліджуваному періоді зросла у всіх регіонах.

Найбільше зростання валової продукції рослинництва на душу населення відбулося в Південній Америці (на 59,67 %), Азії (на 37,82 %) та Австралії та Новій Зеландії (на 26,22 %). Валова продукція тваринництва у досліджуваному періоді також зростала за всіма регіонами, крім Австралії та Нової Зеландії – зниження на 15,22 %. Найбільше зростання валової продукції тваринництва на душу населення відбулося в Азії (на 58,0 %) та Південній Америці (на 34,63 %).

У табл. 9 наведено країни-лідери за обсягом валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2014–2016 рр.) на душу населення у 2000–2023 рр.

З табл. 9 видно, що протягом 2000–2023 рр. Нова Зеландія та Австралія зберігають перші по-

зиції, незважаючи на незначне зниження обсягу валової продукції сільського господарства на душу населення. У 2023 р. до країн-лідерів за обсягом валової продукції сільського господарства на душу населення увійшли Білорусь, Бразилія та Парагвай, що свідчить про зростання значення Південної Америки у світовому масштабі. Україна у 2000–2023 рр. мала значне зростання обсягу валової продукції сільського господарства на душу населення (на 100,53 %), але її рівень залишається нижче світових лідерів.

На рис. 3 наведено динаміку валового світового виробництва та експортно-імпортних операцій з продукцією сільського господарства у 2000–2023 рр. [12].

Як видно з рис. 3, у 2000–2023 рр. в світі відбулося суттєве зростання валового виробництва продукції сільського господарства з 1 435,8 млрд дол. до 5 092,0 млрд дол., або у 3,55 разу. Протягом періоду, що аналізувався, експорт продукції сільського господарства у світі зріс з 403,3 млрд дол. до 1 905,9 млрд дол., або у 4,73 разу, а імпорт зріс з 425,1 млрд дол. до 1 999,6 млрд дол., або у 4,7 разу. Ємність світового ринку сільськогосподарської продукції зросла з 1 457,5 млрд дол. у 2000 р. до 5 185,7 млрд дол. у 2023 р., або у 3,56 разу.

Динаміку валового виробництва продукції сільського господарства за регіонами світу у 2000–2023 рр. наведено у табл. 10.

**Динаміка валової продукції сільського господарства на душу населення
у 2000–2023 рр. за регіонами світу, дол.**

Регіон	Рік				Темп приросту 2000–2023 рр., %
	2000	2010	2020	2023	
Валова продукція сільського господарства					
Африка	244,4	275,0	287,2	279,2	14,23
Північна Америка	1 084,0	1 084,3	1 124,7	1 114,6	2,82
Південна Америка	676,8	867,8	974,7	1 006,6	48,73
Азія	330,2	397,1	446,7	474,0	43,57
Європа	669,9	671,7	752,4	743,6	10,99
Австралія та Нова Зеландія	2 222,5	1 916,2	1 720,4	2 210,4	-0,54
Інші території	382,1	403,1	444,1	462,1	20,93
Світ	425,0	473,2	513,7	528,4	24,34
Валова продукція рослинництва					
Африка	176,1	199,0	215,2	210,2	19,37
Північна Америка	595,6	605,4	628,3	619,8	4,08
Південна Америка	381,1	511,8	597,0	608,6	59,67
Азія	236,1	280,0	313,0	325,4	37,82
Європа	350,2	348,4	403,8	402,2	14,85
Австралія та Нова Зеландія	797,3	663,3	530,3	1 006,4	26,22
Інші території	232,6	236,9	262,1	272,7	17,23
Світ	269,9	303,9	334,3	341,6	26,58
Валова продукція тваринництва					
Африка	68,3	76,0	72,0	69,0	0,99
Північна Америка	488,5	479,0	496,4	494,8	1,29
Південна Америка	295,6	356,0	377,7	398,0	34,63
Азія	94,0	117,1	133,7	148,6	58,00
Європа	319,7	323,3	348,6	341,3	6,76
Австралія та Нова Зеландія	1 425,2	1 252,9	1 190,1	1 204,0	-15,52
Інші території	149,5	166,2	182,0	189,4	26,69
Світ	155,1	169,4	179,4	186,8	20,44

Джерело: складено автором за даними [12–14].

Як видно з табл. 10, зростання валового виробництва продукції сільського господарства у 2000–2023 рр. відбулося у всіх регіонах світу більш ніж у 2 рази. Найбільше зростання валового виробництва продукції сільського господарства відбулося в Азії (на 328,99 %), Південній Америці (на 313,20 %), Австралії та Новій Зеландії (229,12 %). Найнижче зростання валового виробництва продукції сільського господарства спостерігалось в Європі (на 129,80 %).

У світовій регіональній структурі валового виробництва продукції сільського господарства у 2000–2023 рр. відбулися суттєві зміни. Так, у 2023 р. значно зросла (на 10,25 %) частка Азії (до 59,14 %) та знизилася (на 6,81 %) частка Європи (до

12,54 %) у світовій регіональній структурі валового виробництва продукції сільського господарства.

У табл. 11 наведено країни-лідери за обсягом валового виробництва продукції сільського господарства у 2000–2023 рр.

З табл. 11 видно, що протягом 2000–2023 рр. Китай, Індія та США зберігали перші позиції за обсягом валового виробництва сільськогосподарської продукції. У 2023 р. до країн-лідерів за обсягом валового виробництва сільськогосподарської продукції увійшли Бразилія, Індонезія та Росія, а вийшли з лідерів Італія, Нігерія та Корея. Протягом періоду, що аналізувався, в Україні відбулося зростання (у 4 рази) обсягу валового виробництва продукції сільського господарства.

Таблиця 9

Країни-лідери за обсягом валової продукції сільського господарства на душу населення у 2000–2023 рр.

2000 р.		2023 р.	
Країна	дол. США	Країна	дол. США
Нова Зеландія	3 381,1	Нова Зеландія	3 366,2
Австралія	1 988,9	Австралія	1 984,4
Данія	1 735,5	Уругвай	1 769,0
Ірландія	1 734,0	Ірландія	1 569,8
Уругвай	1 304,1	Данія	1 470,8
Аргентина	1 293,6	Парагвай	1 398,6
Греція	1 189,0	Аргентина	1 387,2
Канада	1 156,2	Бразилія	1 336,1
Іспанія	1 107,7	Канада	1 254,8
США	1 076,6	Білорусь	1 244,3
Довідково: Україна	563,8	Довідково: Україна	1 130,5

Джерело: складено автором за даними [12–14].

Млрд дол. США

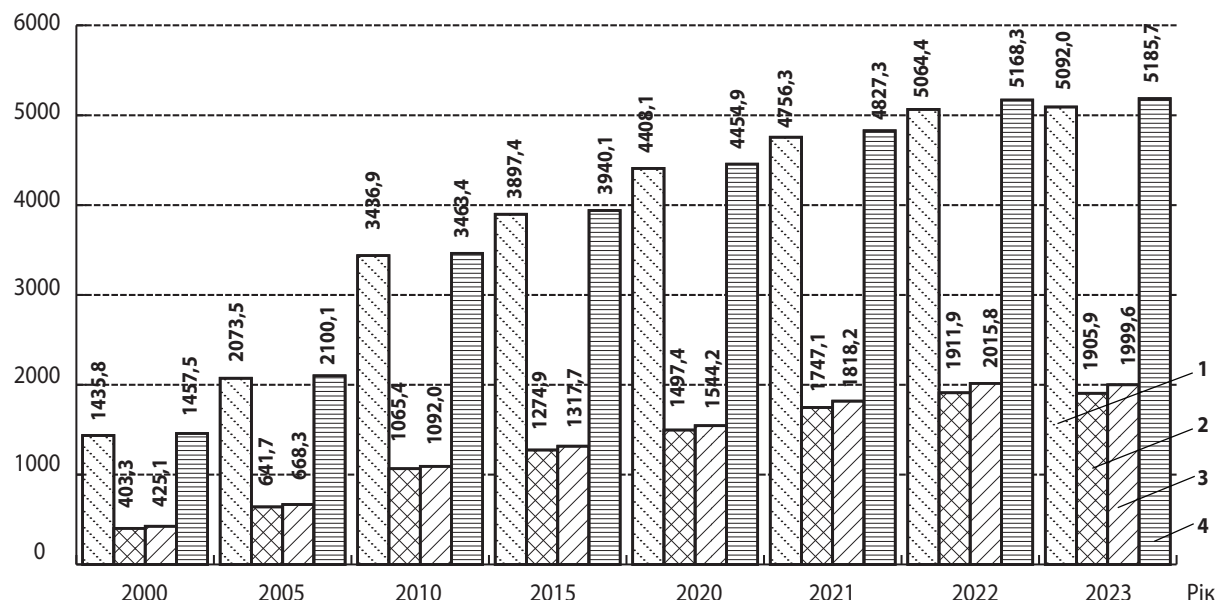

Рис. 3. Динаміка валового світового виробництва та експортно-імпортних операцій з продукцією сільського господарства у 2000–2023 рр.:

1 – виробництво продукції; 2 – експорт продукції; 3 – імпорт продукції; 4 – ємність ринку

Джерело: складено автором за даними [12].

Динаміку експорту продукції сільського господарства за регіонами світу у 2000–2023 рр. наведено у табл. 12.

Як видно з табл. 12, зростання експорту продукції сільського господарства у 2000–2023 рр. відбулося у всіх регіонах світу більш ніж у 3 рази. Найбільше зростання експорту продукції сільського господарства відбулося в Південній Америці (на 605,22 %), Азії (на 529,90 %) та Африці (на 446,03 %). Найнижче зростання експорту

продукції сільського господарства спостерігалось в Північній Америці (на 236,37 %).

У 2000–2023 рр. світова регіональна структура експорту продукції сільського господарства зазнала змін. Так, у 2023 р. зросла (на 4,11 %) частка Азії (до 20,55 %), зросла (на 4,11 %) частка Південної Америки (до 12,46 %), знизилася (на 3,55 %) частка Європи (до 12,54 %) та знизилася (на 5,08 %) частка Північної Америки (до 12,55 %) у світовій регіональній структурі експорту продукції сільського господарства.

Таблиця 10

**Динаміка валового виробництва продукції сільського господарства за регіонами світу
у 2000–2023 рр., млрд дол.**

Регіон	Рік				Темп приросту 2023–2000 рр., %
	2000	2010	2020	2023	
Валова продукція сільського господарства					
Африка	109,0	284,5	322,9	320,4	194,06
Північна Америка	187,1	351,6	412,1	521,0	178,47
Південна Америка	100,2	303,1	266,8	414,0	313,20
Азія	702,0	1 876,2	2 729,3	3 011,5	328,99
Європа	277,8	515,1	548,8	638,3	129,80
Австралія та Нова Зеландія	21,8	45,8	53,3	71,9	229,12
Інші території	38,0	60,7	74,9	114,9	202,62
Світ	1 435,8	3 436,9	4 408,1	5 092,0	254,64

Джерело: складено автором за даними [12–14].

Таблиця 11

Країни-лідери за обсягом валового випуску продукції сільського господарства у 2000–2023 рр.

2000 р.		2023 р.	
Країна	млн дол. США	Країна	млн дол. США
Китай	311 309,2	Китай	1 690 784,2
США	168 788,5	Індія	536 934,0
Індія	101 657,6	США	459 855,9
Японія	97 555,9	Бразилія	281 740,9
Бразилія	47 114,4	Індонезія	143 881,8
Франція	43 373,9	Росія	95 598,6
Італія	35 195,4	Туреччина	89 467,8
Нігерія	34 393,3	Франція	86 011,6
Туреччина	31 945,7	Японія	84 835,4
Корея	29 415,9	Мексика	79 262,4
Довідково: Україна	8 243,3	Довідково: Україна	33 024,6

Джерело: складено автором за даними [12–14].

Таблиця 12

Динаміка експорту продукції сільського господарства за регіонами світу у 2000–2023 рр., млрд дол.

Регіон	Рік				Темп приросту 2023–2000 рр., %
	2000	2010	2020	2023	
Валова продукція сільського господарства					
Африка	13,3	35,1	55,5	72,5	446,03
Північна Америка	71,1	151,7	198,7	239,2	236,37
Південна Америка	33,7	127,4	164,4	237,4	605,22
Азія	62,2	211,9	315,6	391,6	529,90
Європа	187,2	465,3	651,0	816,9	336,41
Австралія та Нова Зеландія	20,8	42,3	55,5	74,8	258,83
Інші території	15,1	31,7	56,7	73,6	387,81
Світ	403,3	1 065,4	1 497,4	1 905,9	372,56

Джерело: складено автором за даними [12–14].

У табл. 13 наведено країни-лідери за обсягом експорту продукції сільського господарства у 2000–2023 рр.

З табл. 13 видно, що протягом 2000–2023 рр. дев'ять країн (США, Бразилія, Франція, Китай, Канада, Індонезія, Мексика, Індія та Туреччина) залишалися головними експортерами сільськогосподарської продукції в світі. У 2023 р. до країн-лідерів за обсягом експорту продукції сільського господарства увійшла Росія потіснивши Японію. В Україні за аналізований період відбулося зростання (у 13,3 разу) обсягу експорту продукції сільського господарства.

Динаміку імпорту продукції сільського господарства за регіонами світу у 2000–2023 рр. наведено у табл. 14.

Як видно з табл. 14, зростання імпорту продукції сільського господарства у 2000–2023 рр. відбулося у всіх регіонах світу більш ніж у 4 рази. Найбільше зростання імпорту продукції сільського господарства відбулося в Азії (на 490,88 %), Австралії та Новій Зеландії (на 453,16 %) та Африці (на 452,55 %). Найнижче зростання експорту продукції сільського господарства спостерігалось в Європі (на 299,47 %).

У 2000–2023 рр. світова регіональна структура імпорту продукції сільського господарства зазнала змін. Так, у 2023 р. зросла (на 7,29 %) частка Азії (до 35,785 %) та знизилася (на 6,79 %) частка Європи (до 39,21 %) у світовій регіональній структурі імпорту продукції сільського господарства.

Таблиця 13

Країни-лідери за обсягом експорту продукції сільського господарства у 2000–2023 рр.

2000 р.		2023 р.	
Країна	млн дол. США	Країна	млн дол. США
США	55 782,3	США	171 156,9
Франція	32 738,6	Бразилія	146 665,5
Китай	16 350,8	Франція	83 727,3
Канада	15 331,1	Китай	80 565,9
Бразилія	12 679,8	Канада	68 046,5
Мексика	7 323,6	Індонезія	48 274,6
Індонезія	4 911,8	Мексика	45 773,4
Індія	4 563,0	Індія	42 239,6
Туреччина	3 560,5	Туреччина	29 578,7
Японія	1 507,1	Росія	26 488,6
Довідково: Україна	1 636,4	Довідково: Україна	21 765,5

Джерело: складено автором за даними [12–14].

Таблиця 14

Динаміка імпорту продукції сільського господарства за регіонами світу у 2000–2023 рр., млрд дол.

Регіон	Рік				Темп приросту 2023–2000 рр., %
	2000	2010	2020	2023	
Валова продукція сільського господарства					
Африка	19,7	61,6	87,4	109,1	452,55
Північна Америка	55,7	115,0	182,4	240,3	331,03
Південна Америка	12,4	32,7	41,7	57,3	360,91
Азія	121,1	339,8	554,3	715,5	490,88
Європа	196,3	494,9	612,3	784,1	299,47
Австралія та Нова Зеландія	4,0	12,1	19,9	21,9	453,16
Інші території	15,8	35,9	46,3	71,5	351,98
Світ	425,1	1 092,0	1 544,2	1 999,6	370,43

Джерело: складено автором за даними [12–14].

У табл. 15 наведено країни-лідери за обсягом імпорту продукції сільського господарства у 2000–2023 рр.

З табл. 15 видно, що протягом 2000–2023 рр. дев'ять країн (Китай, США, Німеччина, Нідерланди, Велика Британія, Франція, Італія, Японія та Бельгія) залишалися головними імпортерами сільськогосподарської продукції в світі. У 2023 р. до країн-лідерів за обсягом імпорту продукції сільського господарства увійшла Іспанія потіснивши Канаду. В Україні за аналізований період відбулося зростання (майже у 6 разів) обсягу імпорту продукції сільського господарства.

Динаміку ємності ринку продукції сільського господарства за регіонами світу у 2000–2023 рр. наведено у табл. 16.

Як видно з табл. 16, у 2000–2023 рр. відбулося зростання ємності ринку продукції сільського господарства у всіх регіонах світу більш ніж у 2 рази. Найбільше зростання ємності ринку продукції сільського господарства відбулося в Азії (на 338,34 %), Австралії та Новій Зеландії (на 283,03 %) та Африці (на 209,31 %). Найнижче зростання ємності ринку продукції сільського господарства спостерігалось в Європі (на 111,07 %).

У світовій регіональній структурі ємності ринку продукції сільського господарства у 2000–2023 рр. відбулися суттєві зміни. Так, у 2023 р. значно зросла (на 12,11 %) частка Азії (до 64,32 %), знизилася (на 8,0 %) частка Європи (до 11,68 %) та знизилася (на 1,71 %) частка Північної Америки (до 10,07 %) у світовій регіональній структурі ємності ринку продукції сільського господарства.

Таблиця 15

Країни-лідери за обсягом імпорту продукції сільського господарства у 2000–2023 рр.

2000 р.		2023 р.	
Країна	млн дол. США	Країна	млн дол. США
США	55 782,3	Китай	252 601,2
Японія	32 738,6	США	195 602,9
Німеччина	16 350,8	Німеччина	117 138,2
Велика Британія	15 331,1	Нідерланди	85 980,9
Китай	12 679,8	Велика Британія	75 219,7
Франція	7 323,6	Франція	72 308,2
Італія	4 911,8	Італія	61 864,1
Нідерланди	4 563,0	Японія	59 507,4
Бельгія	3 560,5	Іспанія	50 099,3
Канада	1 507,1	Бельгія	48 136,2
Довідково: Україна	949,5	Довідково: Україна	5 568,9

Джерело: складено автором за даними [12–14].

Таблиця 16

Динаміка ємності ринку продукції сільського господарства за регіонами світу у 2000–2023 рр., млрд дол.

Регіон	Рік				Темп приросту 2023–2000 рр., %
	2000	2010	2020	2023	
Валова продукція сільського господарства					
Африка	115,4	311,0	354,8	357,1	209,31
Північна Америка	171,7	314,8	395,7	522,1	204,02
Південна Америка	79,0	208,4	144,0	233,9	196,21
Азія	760,9	2 004,1	2 968,0	3 335,5	338,34
Європа	286,9	544,6	510,0	605,5	111,07
Австралія та Нова Зеландія	4,9	15,6	17,7	19,0	283,03
Інші території	38,7	64,9	64,5	112,7	191,46
Світ	1 457,5	3 463,4	4 454,9	5 185,7	255,78

Джерело: складено автором за даними [12–14].

У табл. 17 наведено країни-лідери за ємністю ринку продукції сільського господарства у 2000–2023 рр.

З табл. 17 видно, що протягом 2000–2023 рр. Китай, Індія та США зберігали перші позиції за ємністю ринку сільськогосподарської продукції. У 2023 р. до країн-лідерів за ємністю

ринку сільськогосподарської продукції увійшли Індонезія, Росія, Туреччина та Велика Британія, а вийшли з лідерів Італія, Корея, Нігерія та Франція.

Протягом періоду, що аналізувався, в Україні відбулося зростання (більш ніж у 2 рази) ємності ринку продукції сільського господарства.

Таблиця 17

Країни-лідери за ємністю ринку продукції сільського господарства у 2000–2023 рр.

2000 р.		2023 р.	
Країна	млн дол. США	Країна	млн дол. США
Китай	318 101,3	Китай	1 862 819,5
США	157 447,8	Індія	527 610,5
Японія	131 802,9	США	484 301,9
Індія	99 908,8	Бразилія	147 823,2
Італія	40 801,3	Японія	138 038,0
Бразилія	38 684,8	Індонезія	122 524,6
Німеччина	38 512,1	Росія	94 313,7
Корея	35 434,7	Туреччина	85 309,4
Нігерія	35 197,3	Німеччина	78 854,3
Франція	32 325,1	Велика Британія	78 784,4
Довідково: Україна	7 556,4	Довідково: Україна	16 828,0

Джерело: складено автором за даними [12–14].

ВИСНОВКИ

Проведений структурно-динамічний регіональний аналіз розвитку світового сільського господарства за період 2000–2023 рр. дозволив виявити низку ключових тенденцій, що мають важливе значення для формування глобальної та національної аграрної політики в контексті цілей сталого розвитку.

За аналізований період спостерігалось зниження частки сільськогосподарських земель у світі на 0,73 %, найбільше зростання частки сільгоспугідь відбулося в Африці (на 2,49 %), тоді як у Європі та Австралії цей показник скоротився (на 1,13 % та 11,96 % відповідно). Рівень зайнятості в агросекторі знизився в усіх регіонах світу, але зберігає критичне значення для країн, що розвиваються. Так, у світі середній рівень зайнятості в сільському господарстві знизився з 39,69 % до 26,21 % за аналізований період, проте у країнах Африки та Азії цей показник залишається високим – понад 28 %.

Додана вартість сільського господарства у світовому ВВП зростає з 3,21 % у 2001 р. до 4,29 % у 2023 р. Найбільш динамічне зростання спостерігалось в Африці (на 2,42 %) та Південній Амери-

ці (на 1,82 %), тоді як у Європі, Австралії та Новій Зеландії її частка знизилась. Африка залишається регіоном із найвищою часткою аграрного сектора у ВВП (16,29 %). Зростаюча динаміка валової продукції сільського господарства на душу населення підтверджує ефективність сільського господарства у більшості регіонів, зокрема в Південній Америці (на 48,73 %) та Азії (на 43,57 %). Рівень державної підтримки сільського господарства у 2001–2023 рр. демонстрував загальну тенденцію до скорочення (зокрема, у Європі, Африці, Північній і Південній Америці), за винятком Азії, де спостерігається збільшення частки аграрного сектора у структурі державних витрат (з 3,07 % до 4,61 %). За аналізований період світові ринки продукції сільського господарства продемонстрували суттєве зростання, що підтверджується зростанням обсягів експорту (у 4,73 рази), імпорту (у 4,7 рази) та ємності ринку (у 3,56 рази). Найбільше зростання обсягів експорту та імпорту продукції сільського господарства спостерігалось в Азії.

Аграрний сектор України у період 2000–2023 рр. демонстрував стійку позитивну динаміку за ключовими показниками розвитку, зокрема обсягами валового виробництва, експортним потенціалом та продуктивністю на душу населення.

Таким чином, проведений структурно-динамічний регіональний аналіз розвитку світового сільського господарства показав суттєве зростання виробництва, торгівлі та розміру ринку, що супроводжується зниженням зайнятості в цьому секторі. Азія стала світовим лідером у розширенні виробництва та торгівлі продукцією сільського господарства, тоді як в Європі відбулося відносне скорочення. Урядова підтримка розвитку сільськогосподарств знизилася в усіх регіонах, за винятком Азії. ■

Науковий керівник – Губарєва І. О.,

доктор економічних наук, професор, заступник директора, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Суценко О., Тимкован В. Структурно-динамічний аналіз функціонування сільського господарства регіонів України. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-1>
2. Головачко В., Ліба Н., Вибер Е. Аналіз можливості розвитку сільського господарства в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-45>
3. Вакуленко В. Л., Лю Ю., Сметан Д. Аналіз рівня цифровізації сільськогосподарських підприємств України у період воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-122>
4. Заїка С., Грідін О., Заїка О. Інновації в сталому розвитку аграрного виробництва: тенденції, проблеми, перспективи. *Економіка та суспільство*, 2023. № 52.
DOI: [10.32782/2524-0072/2023-52-69](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-69)
5. Mirzayev N., Nagiyev O. The impact of the introduction of innovations on risk management in agricultural enterprises *Аграрні інновації*. 2025. № 29.
DOI: [10.32848/agrar.innov.2025.29.44](https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2025.29.44)
6. Ковтун В. Стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2021. № 6. С. 73–80.
DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.6.8>
7. Качула С. В., Дудка С. В. Інновації як основа стійкого розвитку сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2024. № 24.
DOI: [10.32702/2306-6792.2024.24.79](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.24.79)
8. Полякова О. Ю., Хаустова В. Є. Аналіз тенденцій розвитку сільських територій та агропромисло-

вого комплексу у країнах ЄС і Україні. *Проблеми економіки*. 2020. № 2 (44). С. 39–54.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-2-39-54>

9. Дanyко Ю. І., Хвостіков А. І., Накісько О. В. Світові аграрні ринки: аналіз динаміки та перспективи. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2021. № 2.
DOI: [10.36887/2415-8453-2021-2-39](https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-2-39)
 10. Прокопенко Н. І. Аграрний сектор у глобальній економіці: виклики та можливості в умовах сучасних економічних трансформацій. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 6. С. 123–129.
DOI: [10.32782/2786-765X/2024-6-17](https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-6-17)
 11. Негрей М. В., Трофімцева О. В. Аналіз функціонування аграрного сектору України в умовах війни. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Економічна»*. 2022. № 102. С. 49–56.
 12. FAOSTAT. URL: <https://www.fao.org/faostat/en/#data>
 13. World Development Indicators. URL: <https://databank.worldbank.org>
 14. World Food and Agriculture. Statistical Yearbook 2024. URL: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/d784864f-7f28-49d2-903e-6680d09a9d97/content/cd2971en.html>
- ## REFERENCES
- Danko Yu. I., Khvostikov A. I. & Nakisko O. V. (2021). Svitovi ahrarni rynky: analiz dynamiky ta perspektyvy [Global agricultural markets: dynamics analysis and prospects]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, 2, 307-316. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-2-39>
- FAO. (2024). World Food and Agriculture. Statistical Yearbook 2024. <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/d784864f-7f28-49d2-903e-6680d09a9d97/content/cd2971en.html>
- FAOSTAT. <https://www.fao.org/faostat/en/#data>
- Holovachko V., Liba N. & Vyber E. (2021). Analiz mozhlyvosti rozvytku silskoho hospodarstva v Ukraini [Analysis of the possibility of agricultural development in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 27, 45. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-45>
- Kachula S. V. & Dudka S. V. (2024). Innovatsii yak osnova stiikoho rozvytku silskohospodarskykh pidpriemstv [Innovations as a basis for sustainable development of agricultural enterprises]. *Ahrosvit*, 24, 79. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.24.79>
- Kovtun V. (2021). Stan i perspektyvy rozvytku innovatsiinoi diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv [State and prospects for the development of innovative activities of agricultural enterprises]. *Tavriyskyi naukovyi visnyk. Seriya: Ekonomika*, 6, 73–80. <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.6.8>

- Mirzayev N. & Nagiyev O. (2025). The impact of the introduction of innovations on risk management in agricultural enterprises. *Ahrarni innovatsii*, 29, 44. <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2025.29.44>
- Nehrei M. V. & Trofimtseva O. V. (2022). Analiz funktsionuvannia ahrarnoho sektoru Ukrainy v umovakh viiny [Analysis of the functioning of the agricultural sector of Ukraine in the conditions of war]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina seriiia «Ekonomichna»*, 102, 49–56.
- Poliakova O. Yu. & Khaustova V. Ye. (2020). Analiz tendentsii rozvytku silskykh terytorii ta ahropromyslovoho kompleksu u krainakh YeS i Ukraini [Analysis of trends in the development of rural areas and the agro-industrial complex in the EU and Ukraine]. *Problemy ekonomiky*, 2 (44), 39–54. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-2-39-54>
- Prokopenko N. I. (2024). Ahrarnyi sektor u hlobalnii ekonomitsi: vyklyky ta mozhlyvosti v umovakh suchasnykh ekonomichnykh transformatsii [Agrarian sector in the global economy: challenges and opportunities in the conditions of modern economic transformations]. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovyi zhurnal*, 6, 123–129. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-6-17>
- Sushchenko O. & Tymkovan V. (2025). Strukturno-dynamichnyi analiz funktsionuvannia silskoho hospodarstva rehioniv Ukrainy [Structural and dynamic analysis of the functioning of agriculture in the regions of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 73, 1. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-1>
- Vakulenko V. L., Liu Yu. & Smetan D. (2024). Analiz rivnia tsyfrovizatsii silskohospodarskykh pidpriemstv Ukrainy u period voiennoho stanu [Analysis of the level of digitalization of agricultural enterprises of Ukraine during the period of martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 69, 122. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-122>
- World Bank. World Development Indicators. <https://databank.worldbank.org>
- Zaika S., Hridin O. & Zaika O. (2023). Innovatsii v stalomu rozvytku ahrantnoho vyrobnytstva: tendentsii, problemy, perspektyvy [Innovations in sustainable development of agricultural production: trends, problems, prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 52, 69. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-69>
- Стаття надійшла до редакції / Received: 04.01.2026 р.
- Статтю прийнято до публікації / Accepted: 18.01.2026 р.
- Оприлюднено / Published: 25.02.2026 р.